

POHJA 21 BOCKBODA

Röykkiöalueen koekaivaus

Jukka Moisanen 1993

SISÄLLYS

<u>ARKISTOTIEDOT</u>	<u>3</u>
<u>JOHDANTO</u>	<u>4</u>
<u>SIJAINTI JA YLEISKUVAUS</u>	<u>5</u>
<u>KAIVAUSTEKNIikka</u>	<u>5</u>
<u>KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT</u>	<u>5</u>
<u>YHTEENVETO</u>	<u>6</u>
<u>LUETTELO KOEKUOPISTA</u>	<u>7</u>
<u>DIALUETTELO</u>	<u>10</u>
<u>LÖYTÖJEN LEVINTÄKARTTA</u>	<u>11</u>
<u>KARTTALUETTELO</u>	<u>12</u>
<u>PERUSKARTTAOTE</u>	<u>13</u>
<u>KARTAT</u>	<u>14</u>

POHJA 21 BOCKBODA

1800 00 8073

PERUSKARTAN NUMERO JA NIMI 2014 05 Pohja
TUTKIMUSALUEEN KOORDINAATIT 6660 48-64 / 2474 97 - 2475 16 / 20-25
TUTKIMUSALUEEN LUONNE Varhaismetallikautisen röykkiöalueen koekaivaus
TUTKIMUKSEN SUORITTAJA Museovirasto, muinaisjäännösten hoitoyksikkö
KAIVAUKSENJOHTAJA FM Jukka Moisanen

SELOSTUS

Pohjan Bockbodassa on neljäntoista röykkiön muodostama ryhmä. Se sijaitsee Bockbodan kylässä Starrbölen ja Sjösångin tuntumassa alueella, jolta tunnetaan yhteensä 19 samanlaista röykkiöryhmää muinaisen merenlahden rantamilta. Joissakin kohteissa on tehty arkeologiasia tutkimuksia ja röykkiöt on ajoitettu varhaiseen rautakauteen.

Vuonna 1993 Bockbodassa tehtiin koekaivaus, jonka tarkoituksena oli selvittää, sijaitseeko Bockbodan röykkiöiden välimaastossa esihistoriallinen asuinpaikka. Tutkimukset tehtiin kaivamalla koekuoppia alueelle. Koekuopista tavattiin joitakin kvartseja. Ihmisen toiminnan synnyttämiä anomalioita ei tavattu. Koetutkimuksen perusteella Bockbodan röykkiöitä ei voitu ajoittaa eikä varmoja merkkejä esihistoriallisesta asuinpaikasta todeta. Sen vuoksi Bockbodan 14 röykkiön ryhmän luonne ja ajoitus on edelleen epäselvä.

LÖYDÖT KM 28067:1-8, kvartsi-iskoksia, kvartsiydin
AJOITUS Varhaisrautakausi
TUTKITUN ALUEEN LAAJUUS 28 m²
TUTKIMUSKUSTANNUKSET
TUTKIMUSRAPORTTI Jukka Moisanen, 15.12.1995, arkeologian osaston topografisessa arkistossa

ARKISTOTIEDOT

Pohja 21 Bockboda

Röykyäalueen koekaivaus

Kunta	Pohja
Kylä	Bockboda
Tila	Bockboda 1:3 Bockboda I
Maanomistajat	Claes Johan Frederik Hisinger-Jägerskiölds sterbhus Brita Hisinger-Jägerskiöld Främlingsgatan 1 A 00140 Helsingfors
Kiinteistötunnus	606 405 0001 0003
Peruskartta	2014 05 Pohja
Kaivausalueen koordinaatit	X=6660 48-64 Y=2474 97 - 2475 16 Z=20-25
Löydöt 1993	KM 28067:1-8, kvartsiydin, kvartsi-iskoksia

Aiemmat löydöt

-

Aiemmat tutkimukset

-

Kaivauskertomukseen kuuluvat valokuvat

Diat nro 29559-29560

Kirjallisuus

Björn Forsen & Jukka Moisanen, 1995 Svartån i Karis och bebyggelsen runt denna. *FM 1994*. Helsinki

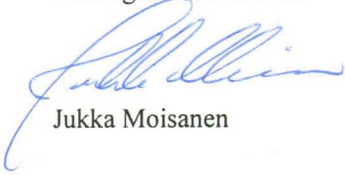
Diar. 29.11.1993

JOHDANTO

Vuonna 1992 todettiin Pohjan kunnan Bockbodan kylässä neljäntoista röykkiön ryhmä. Vuonna 1993 seudulla tehdyn muinaisjäännösten hoidon ja siihen liittyvän kohteiden kartoituksen yhteydessä Bockbodan röykkiöiden välimaastossa päätettiin tehdä pienimuotoinen koekaivaus, jonka tarkoituksena oli selvittää kohteen luonne ja ajoitus.

Tutkimukset tehtiin 30.8. - 1.9.1993. Kaivaustyövoimana olivat Länsi-Uudellamaalla toimineet hoitoryhmät *Krister Qvarnströmin*, *Markku Ristolaisen* ja *Antti Sulkavan* johdolla. Antti Sulkava vastasi myös alueen kartoituksesta. Kaivauksia johti **FM Jukka Moisanen**. Työ rahoitettiin valtion työllistämisvaroista.

Helsingissä 15.12.1995

Jukka Moisanen

SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Bockbodan röykkiöryhmä sijaitsee 700 metrin päässä Pohjanpitäjänlahden rannasta itään laajojen peltoaukeiden eteläpuolella. Peltoaukean keskellä virtaa idästä länteen Bockbodabäcken, joka saa alkunsa Starrböleträsketistä. Bockbodan röykkiökalmisto sijaitsee siten muinaisen Pohjanpitäjänlahdesta itään syvälle Sjösängiin ja Starrböleen ulottuneen merenlahden etelärannalla. Röykkiöt ovat sijoittuneet melko tiiviiseen ryhmään koilliseen laskevan rinteen keskivaiheille. Osa röykkiöistä sijaitsee avohakatulla ja metsä-äestetyllä alalla, mutta suurin osa on säilynyt lähes koskemattomina nuorehkoa havumetsää kasvavalla kankaalla. Röykkiöt ovat pääosin matalia ja turpeenpeittämiä, ja ne on rakennettu pelkistä kivistä. Osa röykkiöistä on muita suurempia ja osin paljaskivisinä ne erottuvat selvästi maastossa. Metsä-äestetty ala on sukkesion varhaisessa vaiheessa ja kasvaa tiheänä heinää, maitohorsmaa ja vadelmaa. Hakkuuaukean koillispuolella on jo hyvään kasvuvaiheeseen päässyt tiheä kuusitaimikko, jonka alla voi olla lisää tässä yhteydessä kartoittamatta jääneitä röykkiöitä.

Karttaan merkittyjen ja numeroitujen röykkiöiden lisäksi alueella on yhdeksän turpeen peittämään kohdetta, jotka voivat olla matalia kiviröykkiöitä. Näihin kuuluu myös Bockbodan suurin kohde, joka sijaitsee muista hieman erillään maastollisesti selvästi korkeammassa paikassa. Se on muodoltaan suorakulmainen, mutta niin turpeen peittämä, että havaintojen tekeminen siitä on vaikeaa.

KAIVAUSTEKNIikka

Bockbodaan laadittiin koordinaatisto pääilmansuuntien mukaisesti. Koordinaatisto kasvaa pohjoiseen ja itään.

Kaivauksen korkeus on sidottu valtakunnalliseen korkeuskiintopisteeseen nro 743284 (23,39 m.mpy), joka sijaitsee neljän tien ristetyksessä Metsolan talon lähellä koordinaattipisteessä 6662 08 / 2475 72. Korkeus on siirretty Bockbodan kiintopisteeseen, joka sijaitsee maakivessä Bockbodasta Pohjanpitäjänlahden rantaan vievän tien varressa hakkuuaukean ja metsän rajalla vastapäätä edellä mainitusta tiestä pohjoiseen erkanevaa metsätietä kaivauskoordinaatteissa 378 / 641. Kiintopisteen korkeus on 23,75 m.mpy. Kiintopiste merkittiin kiveen värillä.

Kaikki mittaukset on tehty kaivausruutujen lounaiskulumista.

Koekuopat kaivettiin kerralla puhtaaseen pohjamaahan, maa seulottiin ja koekuoppien profiilit dokumentointiin sanallisesti. Löydöt on otettu talteen koekuoppa kerrallaan ilman kerrostietoa.

Bockbodan alueelle kaivettiin yhteensä 23 koekuoppaa, kaivetun alueen määrä oli 23 m².

KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

Bockbodan koekuopat kaivettiin keskimäärin ½ m syvyyteen, ennen kuin puhdas pohjamaa tavattiin. Koekuoppien profiileissa oli pääsääntöisesti ehjä havumetsäpodsolin maannos normaaleine maakerroksineen. Maa-aines oli pääasiassa hiekkaa, mutta syvemmältä tuli useissa koekuopissa vastaan savi. Vain kahdesta koekuopasta (nro:t 15 ja 21) tavattiin anomaalisia kerroksia, jotka mahdollisesti voivat olla ihmisen toiminnan aiheuttamia. Koekuopassa 15 (319/690) oli häiriökerros huuhtoutuneen kerroksen alla 13-19 cm turpeen pinnasta. Kysymyksessä oli tumman ruskea maannos, jota ei kuitenkaan voi pitää likamaana. Kysymyksessä on todennäköisesti luonnollinen ilmiö. Koekuopan 21 (320/719) pohjalta puhtaan savikerroksen alta löytyi punertavaa savea, joka oli tiivistä ja vaikutti liikuttamattomalta. Sen vuoksi tämäkään anomalia ei todennäköisesti oli ihmisen toiminnan aiheuttama.

Löydöt alueelta olivat pelkästään kvatseja. Niiden joukossa on yksi kvartsiydin (KM 28067:6). Muu materiaali on kvatsi-iskoksia.

YHTEENVETO

Bockbodan koekaivauksessa saatiin vain vähäisiä viitteitä ihmisen toiminnasta röykkiöalueella. Löytömateriali on luonteeltaan sellaista, että sen perusteella ei kohdetta voida varmasti ajoittaa. Kvartsimateriaali on kuitenkin luonteeltaan samaa, kuin mitä löydetään alueen muiden röykkiöryhmien luota. Röykkiöiden ulkomuoto ja niiden esiintymistapa noudattaa myös samaa kaavaa kuin esimerkiksi läheisellä Katajamäellä tai Sjösång 5:ssä.

Edellä mainittujen epäsuorien viitteiden perusteella on ilmeistä, että Bockbodan röykkiöryhmä ajoittuu rautakauden alkuun. Topografiselta sijainniltaan se liittyy Mustionjoen laakson tuntumaan keskittyvään esiroomalaisen rautakauden asutusjaksoon.

LUETTELO KOEKUOPISTA

Pohja

Bockboda

Alue:

Koekuoppa nro: 11

Koordinaatit: 280 / 661 -

Profiili: S

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 10 o 1

10 - 17 a 3

17 - 29 b 3

29 - 43 c 3

Ruostetta C-horisontissa

Koekuoppa nro: 16

Koordinaatit: 299 / 700 -

Profiili: S

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 7 o 1

7 - 14 a 4

14 - 32 b 4

32 - 46 c 4

Koekuoppa nro: 20

Koordinaatit: 299 / 719 -

Profiili: W

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 4 o 1

4 - 12 a 4

12 - 25 b 4

25 - 35 c 4

35 - 49 c 7

Koekuoppa nro: 8

Koordinaatit: 300 / 660 -

Profiili:

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 4 o 1

4 - 17 a 3

17 - 30 b 3

30 - 40 c 3

Koekuoppa nro: 2

Koordinaatit: 319 / 620 -

Profiili: N

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 12 o 1

12 - 23 a 3

23 - 39 b 3

39 - 53 c 3

Koekuoppa nro: 15

Koordinaatit: 319 / 690 -

Profiili: S

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 9 o 1

9 - 13 a 4

13 - 19 x 4

19 - 37 b 4

37 - 52 c 3

Koekuoppa nro: 5

Koordinaatit: 320 / 659 -

Profiili: S

cm turpeen pinnasta maalajit

0 - 5 o 1

5 - 14 a 4

14 - 39 b 3

39 - 45 c 3

Anomaalinen kerros huuhtoutuneen hiekan alapuolella on tumman ruskea maannos, joka ei vaikuta syntyneen ihmisen toiminnan tuloksena.

Ruostetta B-horisontissa 22-38 cm pinnasta

Horisontit:

O = humus

A = huuhtoutunut kerros

B = rikastunut kerros

C = perusmaa

M = multa

X = häiriökerros

Maalajit:

1 = turve

2 = multa

3 = sora

4 = hiekka

5 = hiesu

6 = hiesu

7 = savi

Häiriökerrokset:

lm = liikamaa

pph = punaiseksi palanut hiekka

pm = punamulta

= hiili tai noki

sek = sekoittunut maakerros

w = ruostehiekka

Koekuoppa nro: 21
 Koordinaatit: 320 / 719 -
 Profiili: N
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 8 o 1
 8 - 15 a 4
 15 - 27 b 3
 27 - 36 c 3
 36 - 44 c 7
 44 - 53 x 7

Alin kerros on punertavaa savea. Savi on tiivistä ja kerrostunutta - ilmeisesti liikuttamatonta, joten kysymyksessä todennäköisesti ei ole ihmisen toiminnan aiheuttama anomalia.

Koekuoppa nro: 3
 Koordinaatit: 339 / 620 -
 Profiili: E
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 10 o 1
 10 - 18 a 3
 18 - 35 b 3
 35 - 53 c 3

Koekuoppa nro: 23
 Koordinaatit: 339 / 740 -
 Profiili: W
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 6 o 1
 6 - 17 m 2
 17 - 35 c 7

Koekuoppa nro: 1
 Koordinaatit: 359 / 619 -
 Profiili: S
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 4 o 1
 4 - 15 a 3
 15 - 37 b 3
 37 - 56 c 3

Koekuoppa nro: 22
 Koordinaatit: 320 / 739 -
 Profiili: E
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 3 o 1
 3 - 27 x 4 sek
 27 - 34 a 4
 34 - 53 b 4
 53 - 61 c 4

X-horisontti on sekoittunutta, ilmeisesti metsäauran kääntämää maata. A-horisontti muodostuu vanhasta turvekerroksesta ja huuhtoutuneesta maasta.

Koekuoppa nro: 6
 Koordinaatit: 339 / 659 -
 Profiili: S
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 4 o 1
 4 - 16 a 4
 16 - 44 b 3
 44 - 55 c 3

Koekuoppa nro: 17
 Koordinaatit: 340 / 700 -
 Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 7 o 1
 7 - 16 a 4
 16 - 32 b 4
 32 - 41 c 4

Koekuoppa nro: 7
 Koordinaatit: 359 / 659 -
 Profiili: E
cm turpeen pinnasta maalajit
 0 - 27 m 2
 27 - 44 b 4
 44 - 55 c 4

Horisontit:	Maalajit:	Häiriökerrokset:
O = humus	1 = turve	lm = likamaa
A = huuhtoutunut kerros	2 = multa	pph = punaiseksi palanut hiekka
B = rikastunut kerros	3 = sora	pm = punamulta
C = perusmaa	4 = hiekka	# = hiili tai noki
M = multa	5 = hieta	sek = sekoittunut maakerros
X = häiriökerros	6 = hiesu	w = ruostehiekka
	7 = savi	

Koekuoppa nro: 19
Koordinaatit: 360 / 701 -
Profiili: N
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 19 o 1
19 - 29 m 2
29 - 38 c 4
38 - 51 c 7

Koekuoppa nro: 9
Koordinaatit: 374 / 660 -
Profiili: W
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 6 o 1
6 - 15 a 4
15 - 36 b 4
36 - 52 c 4

Koekuoppa nro: 18
Koordinaatit: 374 / 700 -
Profiili: S
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 o 1
20 - 38 m 2
38 - 50 c 7

Koekuoppa nro: 12
Koordinaatit: 400 / 670 -
Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 m 2
20 - 33 c 4

C-horisontissa paakkuuntunutta ja kerrostunutta kivenkovaa maata

Koekuoppa nro: 4
Koordinaatit: 410 / 650 -
Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 m 2
20 - 50 c 4
50 - 60 c 3
60 - 71 c 7

Koekuoppa nro: 10
Koordinaatit: 410 / 660 -
Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 o 2
20 - 28 c 7

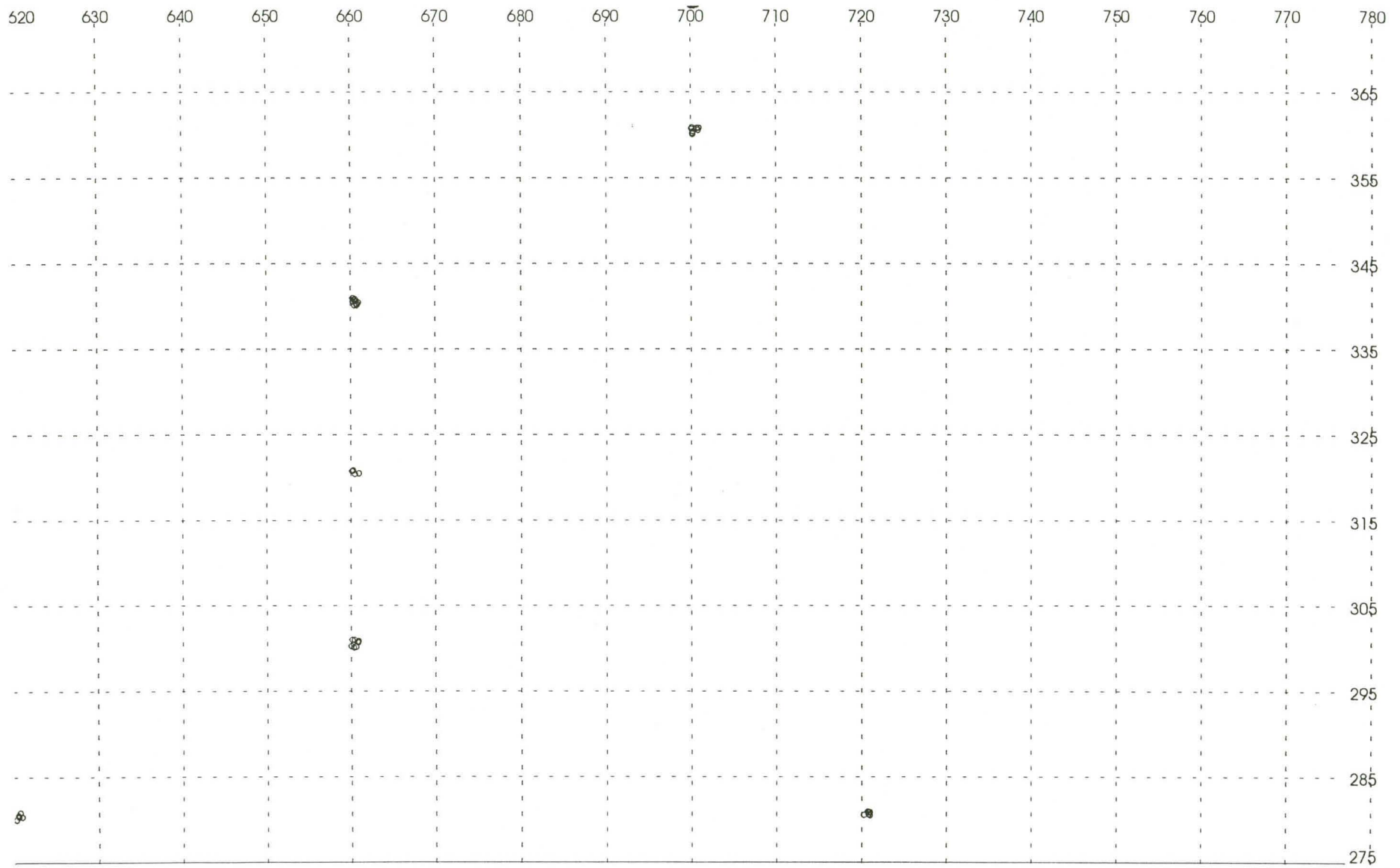
Koekuoppa nro: 13
Koordinaatit: 410 / 670 -
Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 m 2
20 - 45 c 4
45 - 56 c 7

Koekuoppa nro: 14
Koordinaatit: 410 / 680 -
Profiili:
cm turpeen pinnasta maalajit
0 - 20 m 2
20 - 35 c 3
35 - 47 c 7

Horisontit:	Maalajit:	Häiriökerrokset:
O = humus	1 = turve	lm = likamaa
A = huuhtoutunut kerros	2 = multa	pph = punaiseksi palanut hiekka
B = rikastunut kerros	3 = sora	pm = punamulta
C = perusmaa	4 = hiekka	# = hiili tai noki
M = multa	5 = hieta	sek = sekoittunut maakerros
X = häiriökerros	6 = hiesu	w = ruostehiekka
	7 = savi	

DIALUETTELO

- 29559 Bockbodan röykkiöalue sijaitsee osittain äestetyllä avohakkuualueella, osittain nuoressa metsässä. Etualalla Hannu Kauppinen teroittaa paaluja ja taustalla kaivetaan ensimmäisiä koekuoppia. N-S. Kuvaaja Jukka Moisanen
- 29560 Kartoitusrhmä siirtämässä korkeutta Bockbodan röykkiöalueelle. Työnjohtaja Antti Sulkava matkalla kohti konetta lukevia Tiina Oravaa ja Kai Lindbergiä. Lattamiehenä on Kari Uhlgren. Taustalla näkyy Bockbodan tila ja ne se peltolaakso, joka on varhaisella rautakaudella ollut merenlahtena. W-E. Kuvaaja Jukka Moisanen

KARTTALUETTELO

Yleiskartta	1:1000	A3	14
Yleiskartta, korkeuskäyrät	1:1000	A3	15

PERUSKARTTAOTE
2014 05 POHJA

6660
48-64

2474 97
2475 16

1721-30

POHJA BOCKBODA

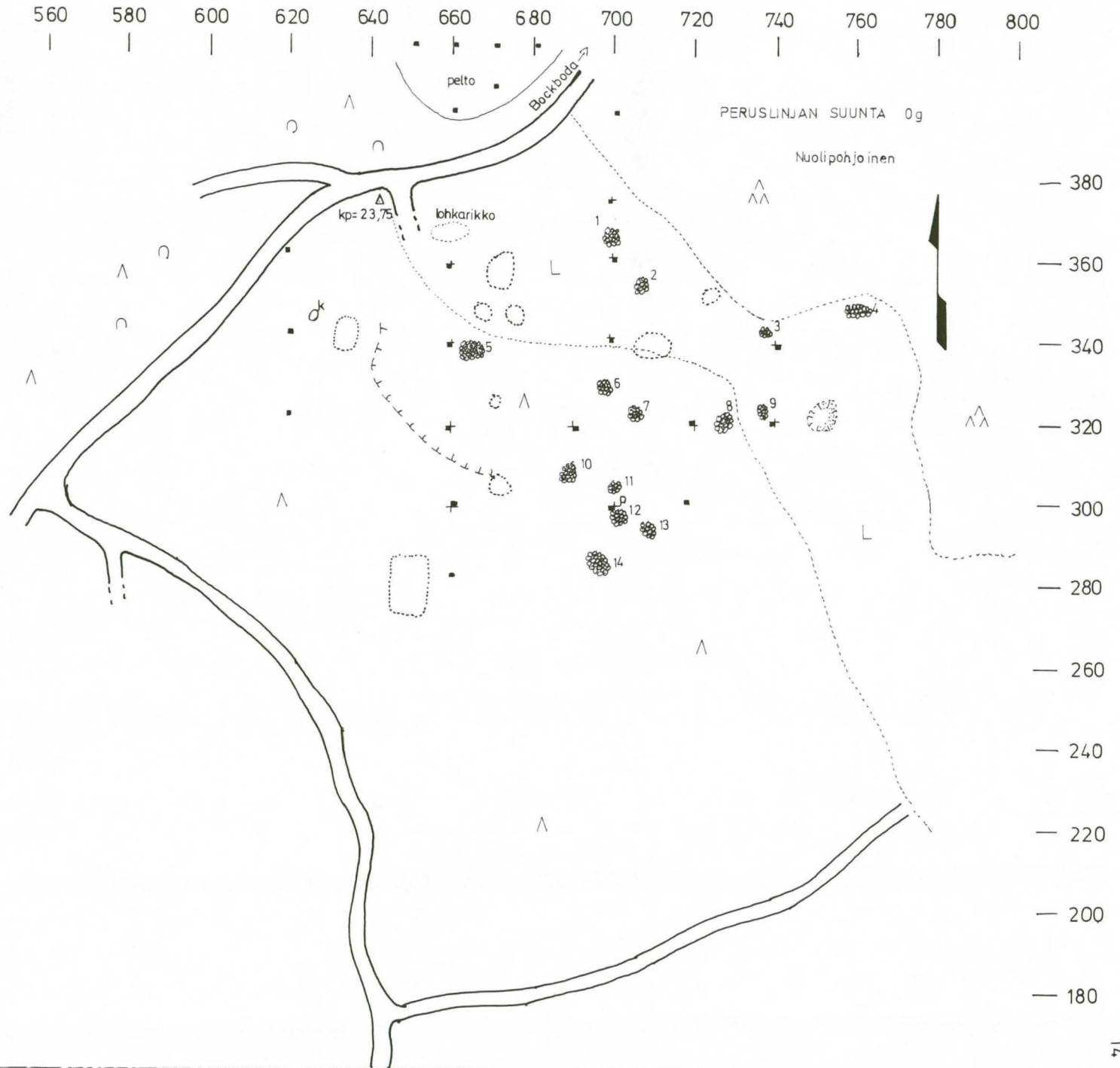
Jukka Moisanen 1993

YLEISKARTTA

MK 1:1000

Piirt. A. Sulkava

- Tie
- Röykkiö ja sen numero
- Terrassin reuna
- Mahdollinen röykkiö
- Kuoppa
- Kivi
- Koe kuoppa
- Peruspaalu 300/700
- Sortuma
- Lehtimetsää
- Havumetsää
- Taimikko
- Kiintopiste

POHJA BOCKBODA

Jukka Moisanen 1993

YLEISKARTTA

MK 1:1000

Korkeuskäyrät

KP= 23.75mmpy

560 580 600 620 640 660 780 700 720 740 760 780 800

PERUSLINJAN SUUNTA 0g

Nuolipohjoinen

